

Universitätsbibliothek Wuppertal

**DIONYSII || LAMBINI MON-||STROLIENSIS RE-||GII
PROFESSORIS,|| IN || Q. HORATIVM FLACCVM EX FIDE
ATQVE || AVCTORITATE COMPLVRIVM LIBRORVM
MANV-||scriptorum à se emendatum, et aliquoties
recogni-||tum, ...**

Horatius Flaccus, Quintus

Frankfurt/Main, 1577

Ode 7: Ad Pompeium Varum

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1066](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1066)

A illis tribui posse, quàm ut tondeatur coma, genæ-
que lacrymis perfundantur. lugebantur autem
mortui in ipso funere, & cum sepeliebatur corpus.
vide Od. 17. epod. *Luxere matres Ilia addictum
feris, &c. vbi nonnulli legunt, Unxere.*

AD POMPEIUM VA-
rum. Ode 7.

Cui reditum gratulatur.

O SÆPE mecum tempus in vltimum
Deducte Bruto militiae duce,

Quis te redonavit Quiritem
Dius patriis, Italique celo,

Pompei meorum prime sodalium?

Cum quo morantem saepe diem mero
Fregi coronatus nitentis

B Malobathro Syrio capillos.

Tecum Philippos, & celerem fugam
Sensire licita non bene parmula,
Cum fracta virtus, & minaces
Turpe solum tetigere mento.

Sed me per hosteis Mercurius celer
Denso pauentem sustulit aere:
Te rursus in bellum resorbens
Vnda fretis tulit aestuosus.

Ergo obligatam redde Ioui dapem:
Longaque fessum militia latus
Depone sub lauru mea: nec
Parce cadis tibi destinatis.

C Oblivioso laevia Massico

Ciboria exple: funde capacibus
Vnguenta de conchis. quis vdo
Deproperare apio coronas,

Curatve myrto? quem Venus arbitrum
Dicet bibendi? non ego sanius
Bacchabor Edonis, recepto
Dulce mihi furere est amico.

TEMPUS IN VLTIMUM] id est, vsque ad
extremum vitæ diem, si fors ita tulisset.

REDONAVIT] restituit. utitur etiam hoc
verbo Od. 3. lib. 3. & inuisum nepotem, Troica quem
peperit sacerdos, Marti redonabo.

CUM QVO MOR. SÆPE DIEM] moran-
tem significatione (ut loquuntur Grammatici)
absoluta, intellige longum, tardum, ponit & Ca-
tull. absolutè, carmine in nuptias Julia: Sed mo-

raris, abit dies. & Horat. Ode 3. sup. an pauper, D
& infima De gente sub dio moreris. & 20. neque in
terris morabor Longius. & 17. quid moror altera?
Aliàs actionem significat apud hunc poetam. Ode
5. lib. 3. Et populum reditus morantem. & epist. ad
Iul. Florum lib. 1. An pingues Asia campi, collésque
morantur? & epist. ad Augustum. Si longo sermone
morer tua tempora Caesar. & epist. 13. lib. 1. Carmina,
qua possunt oculos, aureisq; morari Caesaris. & Ode
11. lib. 3. & riuos celerem morari. & Epod. Ode 9.
Io triumphes, tu moraris aureos Currus. & epistola ad
Mæcen. 2. lib. 1. ne te longis ambagibus ultra, Quàm
satis est, morer.

MERO FREGI] non totum diem ficus tra-
duxi, sed diuisi, partemq; in vino & poculis posui.
vide quæ annotauimus ad Oden. 1. lib. 1. ibidem.
Nec partem solido demere de die.

CORON. CAPIL.] Hellenismus, id est, co-
ronatis capillis.

NITENTIS MALOBATHRO] vnguento
Syrio delibutos, λιπαρὸς. ut supra Ode 4. lib. 1. ni-
tidum caput. Solebant autem elegantiores & lau-
tiores homines capillum vnguento perungere.
Cic. pro Rosc. Amer. de Chryfogno Sylla liber-
to: ipse verò quemadmodum composito, & delibuto, E
capillo passim per forum volitet cum magna caterua
togatorum, videtis indices. Catull. Respondi id quod
erat, nihil neque ipsi, Nec quæstoribus esse, nec cohorti,
Cur quisquam caput vinctius referret. Archelstratus
apud Athen. lib. secundo, Αἰ δὲ σφρανοῖσι κάρτα παρὰ
δαίτη πικρὰ Παντοδαπίς, οἷς αὖ γέρας πένδον ὄλβιον αὐτοῖς,
καὶ σακπίσι μύροις ἀγαθοῖς χαίτων θέραιπευε. quibus ver-
sibus hortatur ille sui similes, ut semper habeant
caput floribus omnis generis, quas terra ferat, re-
dimitum, & vnguentis liquidis ac suauibus comā
delibutam. Iterum Horatius epist. ad villicum,
Quem tennes decuere toga, nitidique capilli.

NON BENE] turpiter. turpe est enim clypeū
abijcere. notum illud de Epaminonda, tum deni-
que sibi auelli spiculum iubente, postea quàm ei
percontanti dictum est, clypeum esse saluum, ut
etiam in vulneris dolore æquo animo cum laude
moreretur. ῥά αἰσῶδες à Græcis appellantur, qui ab-
iecto clypeo fugiunt è prælio. Itaq; Aristoteles
libro 2. rhetor. de pudore disseretis, postea quàm
docuit, pudorem existere ob ea mala, quæ turpia
videri solent, inter cetera turpitudinis exempla,
hoc quoque ponit, ἀποβάλλειν αἰσῶδα, ἢ φυγῆν, id est,
abiicere, seu amittere clypeum, vel fugere.

ET MINACES TURPE SOL. TETIG.]
id est, occubuerunt, ceciderunt. sic Virg. Æn. 11.
Procubuit moriens, & humum semel ore momordit.
ibidem. cruentam Mandit humum. Ouid Meta-
morph. 9. & arenas ore momordit. Homerus il. β.
πολέες δ' ἀμφ' αὐτὸν ἐταῖροι Πρηνέες ἐν κοινήσιν ὄδαζ λαζείατο
γαῖαν. id est, multi autem circum eum amici proni
humi dentibus terram mordeant. & il. ω. ὄδαζ ἔλον
ἀσπιν ὄδαζ. id est, dentibus autem prehenderunt
magnum soli spatium. & il. χ. ἢ ἐπὶ πολλοὶ Γαῖαν
ὄδαζ ἔλον παρὶν Ἴλιον εἰσαφικέσθαι. id est, Profecto
præterea multi terram dentibus prehenderunt,
prius quàm Troiam peruenerint. Eutipides,
Phœniss. Γαῖαν δ' ὄδαζ ἔλοντες ἀμύλων πέλας.
Πίπτουσιν

A Πιπτεσιν ἀμφω. id est, terram autem dentibus vbi momorderunt, alter propè alterum ceciderunt. tale est illud iterum ex Homero *il. λ.* Αὐτὸς δ' ἐν κορυφῇ πρὸς ἄλλο γαίαν ἀγροῦ: id est, ipse autem in pulueres collapsus prehendit terram cubito, vel, vt alij interpretantur, palma. quale est illud Ennium *10. Annal. Pinsabant terram genibus.*

SED ME PER HOSTEIS, &c.] Sic apud Hom. *il. γ.* Venus Paridem nube tectum è certamine eripit. sic *il. ε.* Phageum Vulcanus. Ἀλλ' Ἡφαίστος ἔρυπε, σάωσε δὲ νυκτὶ καλῶσας. id est, At Vulcanus eripuit, ac seruauit, nocte opertum. sic Æneam Venus, eaque à Diomede vulnerata, & fugiente, in eius locum succedens Phœbus. Ἡ δὲ μέγ' ἰάχυσσά σπὸ τοῦ κρείββαλεν υἱὸν, καὶ τὸν μὲν μετὰ χερσὶν ἔρυσσαστο Φοῖβος Ἀπόλλων Κρανέη νεφέλη. id est, illa autem magno clamore sublato à se filium Æneam deiecit: Atque eum quidem inter manus suas seruauit Apollo nigra nube tectum. Horat. *infr. Saty. 9. lib. 1. sic me seruauit Apollo.* quamquam hoc Horatianum quidam aliter dictum volunt.

DENSO AERE] nube, vt Hom. Κρανέη νεφέλη.

B FRETIS ÆSTIVOSIS] æstus marinos appellant boni scriptores, maris accessus & recessus: maris feruorem. Cic. *de natura deorum lib. 2. æstus marini tum accedentes, tum recedentes.* Idem *de diuinat. lib. 2. Quid de fretis, aut marinis æstibus dicam?* vndam autem resorbentem dixit, vt exprimeret vim nominis Græci ἀμπωσις, est enim ἀμπωσις, quasi ὑδατος ἀνάποσις, id est, aquæ (vt ita dicam) resorptio, aut repotio. sic ferè locutus est M. Tull. in Bruto de Curione à Iuba interfecto. *sed hunc quoq; absorbit æstus quidam non insolite adolescentibus gloria.* & Catullus ad Manlium, *tanto te absorbens vortice amoris Æstus in abruptum detulerat harathrum.*

OBLIGATA] promissam, votam, debitam. Priscian. *lib. 7. hunc versum testem producit.*

DEPONE SVB LAVRV MEA] Seruius notat ad illud Virg. *Alex. Et vos ò lauri carpam, hæc pauca, licet Horatius dixerit, sub lauru mea.*

C DESTINATIS] tibi referuatis, tibi addictis, & quasi desponsis: vel ad te tanquam ad scopum relatis. hæc enim vis est verbi destinandi. M. Tull. *ad Trebat. Quod tibi destinaras trapezophoron: si te delectat, habebis.* & Phil. *5. qui non sorti quidem fortunas nostras destinavit.* Horat. *Od. 18. huius lib. Nulla certior tamen Rapacis Orci sine destinata, Aula diuitem manet Herum.* & *Saty. 3. lib. 2. Nescio, an Anticyram ratio illis destinet omnem.* & *ibid. fortique marito Destinet uxorem.* Virg. *Æn. 2. Et me destinat ara.* videtur nonnumquam idem valere, quod constitutum in animo habere, vt *Od. 13. lib. 3. cornibus Primis Et Venerem, Et prælia destinat.* Cæsar *lib. 1. de bello ciuili: agere destinauerat.* Idem *lib. 7. de bello Gall. milites operi destinatos appellat eos, quibus opus faciendū mandauerat.*

OBLIVIOSO] quod ægritudinem & molestiarum obliuionem affert, ἐνεργητικῶς. aliter dixit M. Tull. in Cato. maiore obliuiosos senes. sed quod ad sententiam attinet, de obliuione malorum, quam significat à vino otiri, siue per se vinum hanc obliuionem gignat, siue propter somnum,

qui liberaliorem potum subsequitur: eum his cōsentanea maxime sunt illa Euripidis in Bacchis, ὁ Σεμέλης γόνος Βότρυος ὑγρὸν πόμ' εὔρε, κ' εἰσπνεύματα Θνηπίς, ὁ παύει τὸς παλαιπώρους βροτῆς Λύπης, ὅταν πληθῶσιν ἀμπύλα ροῆς. Ἰπνον τε λήθω τῶν καθημέραν κερκῶν Δίδωσιν, ἢ δ' ἔς' ἄλλο φάρμακον πόνων. id est, Semelæ filius potionem humidam reperit, & impertiuuit mortalibus, quæ homines calamitosos merore liberat, cum impleti fuerint vitis succo: Et somnum, quotidianorum malorum obliuionem, confert, neque vllum aliud est laborum ac dolorum medicamentum. Vinum Massicum autem laudat Plin. *lib. 14. cap. 6. Nascitur in iis Campania montibus, qui Massici nominantur.* commemorat & Athen. *lib. 1. cum ceteris vinis Italicis, aitq; esse austerum quidem illud, sed stomacho vtile.* ætate maturefcebat, austeritatēque minuebat. Hor. *Od. 1. lib. 1. Est qui nec veteris pocula Massici, &c. & sat. 4. lib. 2. Massica si calo supponas vina sereno, Nocturna, si quid crassi est, tenuabitur aura.*

LÆVIA] expolita, vt sup. *Od. 2. lib. 1.*

D CIBORIA] vasa fabarum Ægyptiarum, quæ ciboria appellantur, in modum, ab inferiore parte in angustum contracta, vt docet Athen. *lib. 11. his verbis: τὸ δὲ κώδιον ἐν μάλα ποσειδωνίῳ, καὶ ἐν τῶν κισσῶριον, αἷς ἔξοινῶν κὶ μεθύων ἐνέρισι. Δίδυμος δὲ φησὶ ποτρίσι εἶδος εἶνα, καὶ τὰ χα ἀν εἶν τὰ λεγόμενα σκυφία, διὰ τὸ κάτθεν εἰς σενὸν σωπῆσθαι, αἷς τὰ αἰγύπτια κισσῶρια.* id est, cum potu liberaliore, quem Græci κώδιον appellant, longius procederet, ille capto poculo quodam, quod ciborium nominant Græci, eò imminxit tanquam bacchans & ebrius. Didymus ait hoc esse poculi genus. Et fortasse sunt ea, quæ σκυφία appellantur, propterea quòd in angustū pars infima cōtracta est, vt ciboria Ægyptia. vide Dioscor. *lib. 2. de faba Ægyptia. appellantur & κισσῶρια.*

E EXPLE] Faëni *lib. habet imple.* fortasse rectè sequor tamen alteram lectionem: præsertim plurium codicum auctoritate confirmatam, interpretorque ebibe, exhauri, & (vt idem alibi loquitur) sicca: vel, si quis malet, imple: vt Lucret. *lib. 6. in princip. de vase: Vi nulla posset ratione explerier vnuquam.*

F CONCHIS] ex quibus fiebant vasa vnguentaria, quæ propterea conchæ appellantur. nam & onyches testæ erant conchyliorum, de quibus dicemus ad Oden *12. lib. 4.*

QUIS VDO DEPROPER. &c.] id est, quis ex vdo apio curat coronas deproperare? quod est valdè properando efficere, & necere? est autem frequens huius verbi vsus in voce agente, vt *Ode 24. lib. 3. Indignoque pecuniam Heredi properet,* id est, properè quarat, seu properet quætere. & *Ode 12. epod. Muricibus Tyriis iterata veller a lane Cui proper abatur?* id est, properè & summo studio texebantur? sic Virgil. *Æneid. 9. Et pulchram properet per vulnera mortem.* idem *Georgic. 4. Ac veluti lentis Cyclopes fulmina massis Cum properant,* id est, properè cudūt, & *Georg. 1. Multa forent calo que mox properanda sereno, Maturare datur.* Idem *ibid. Et quamuis igni exiguo properata maderent, &c.* Propert. *li. 2. Quod si fortè tibi properarint fata quietem.* & iterum Horat. *epist. ad Iul. Flor. lib. 1. Hoc opus,*

A opus, hoc studium parui properemus, & ampli. sic & Pindarus Pyth. carm. 3. verbum *αὐτὸν* iunxit cum quarto casu *μὴ φίλα λόχα, βίον ἀθάνατον αὐτὸν*. i. ne care anime vitam immortalem propera. Quod si quis illud, *deproperare apio*, dictum velit, pro de apio properare, vt sit *ἀναστροφή*, non refellam: qualia sunt illa apud hunc eūd. sat. 2. lib. 2. *cur improbe cara non aliquid patrie tanto emetiris aceruo?* id est, è tanto aceruo metiris. & epist. ad Albium Tibullum lib. 1. *An tacitum siluas interreptare salubreis?* & de art. poët. *ne quid medios intercinat actus.* & epist. ad Iul. Flor. *An freta vicinas intercurrentia turreis?* & sat. 5. lib. 1. *Hinc nos Coccej recipi plenissima villa, Quae superest Claudi cauponas.* & Sat. 2. lib. 2. *vides, vt pallidus omnis Cena desurgat dubia.* epist. 1. lib. 1. *Est, mihi purgatam crebro qui personet aurem.* ad Iul. Florum, *Quae circumuolitas agilis thyma?* ad Vallam, *Dietaeque cessantem nervis elidere morbum Sulfura contemni.* ad Numicium, *Ne plus frumenti dotalibus emeat agris Mucius.* Od. 2. lib. 1. *Quam Iocus circumuolat & Cupido.* Od. 14. eiusd. *Interfusa nitentis Vites aquora Cycladas.* Od. 15. lib. 3. *Mature propior desine funeri Interludere virgines.* Ode 27. eiusd. lib. *vinam intererrem Nuda leones.* Od. 16. epod. *Nec vespertinus circumgemit vsus onile.* & Od. 5. lib. 4. *te prosequitur mero Defuso pateris.* Nam Ode 31. lib. 1. perspicue diuisit hoc verbum. *de patera nouum Fundens liquorem.* sic Lucret. lib. 2. *& altos Interdum ramos egigni corpore viuo.* idem lib. 3. *atque vnde animantium copia tanta Exos, & ex sanguis tumidos persuctuat artus?* idem lib. 1. *Permanat calor argentum, penetratque frigus.* idem lib. 6. *Qui faciant solem certa desurgere parte.* ibidem. *Glandiferas intercurabant corpora quercus.* ibidem: *Et frutices intercondebant squallida membra.* sic Virg. in Mœride. *sed argutos interstrepere anser olores.* & Tibull. lib. 4. ad Mess. *Fertilis hanc interposita est, interque rigentis.* & Catull. in carm. de Iulia & Manlij nupt. *Transfer omine cum bono Limen aureolos pedes.* Accius, *Peruade polum.* quae sic interpretatur Varro lib. 6. de ling. lat. *vade per polum.* Omnino verbo *deproperandi* composito utitur Plautus in Pænulo, *deproperant sedulo sacrificare,*

C id est, valde properant: vt hoc loco, *deproperare coronas*, valde prope ne cetero & concinnare coronas, interpretari possumus. Placet tamen altera explicatio, vt sit *ἀναστροφή*, & vt de iungatur cum voce *apio*.

CORONAS] quae solebant in conuiujs adhiberi, vt supra ostendimus, fiebantque ex apio, myrto, & similibus. Theoc. eid. ζ. *πολυγάμῳ τε σέλινω.* & eid. ιγ. *καὶ θάλλοντα σέλινω.*

QVEM VENVS, &c.] id est, talorum iactus Venereus, qui tum erat, cum omnes tali iacti dissimiliter cadebant. Nam Veneris iactus regem, seu magistrum conuiuij efficiebat. Vide sup. Od. 4. lib. 1. *Nec regna vini sortiere talis.* de Venere autem, seu iactu talorum venereo sic M. Tull. de diuin. lib. 1. *Quattuor tali iacti casu venereum efficiunt. Num etiam centum venereos si CCCC. talos ieceris, casu futuros putas?* Huc pertinet illud Plutarchi de Catone maiore in eius vita. *ἐν δὲ τοῖς δει-*

D πνοις ἐκλήρητο περὶ τῶν μερίδων. εἰ δὲ ἀπολαχοὶ τῶν αἰρεῖν τῶ φίλων κελυόντων, ἐλεγε μὴ καλῶς ἔχειν ἀκέρως ἢ Ἀφροδίτης. id est, in conuiujs autem tempestiuis de portionibus rem forti permittebat. Quod si fors non respondisset, hortantibus amicis vt primus tolleretur, dicebat non decere inuita Venere. Denique Veneris iactus felix erat atq; optatus. Plautus in Afin. *ARGY. Iace pater talos, vt porro nos iaciamus.* *DEM. maxime. Te Philenium mihi atque uxori mortem. hoc venerium est, pueri plaudite.* Suet. in Aug. *talis enim iactis, vt quisque canem, aut senonem miserat: in singulos talos, singulos denarios in medum conferebat: quos tollebat vniuersos, qui Venerem iecerat.* est igitur haec horum verborum sententia: Cui regnū bibendi obueniet venereo iactu? quis regnum vini fortitō capiet? Profert hunc locum Seruius ad illum Virg. Georg. 3. *Quem legere ducem & pecori dixere maritum.* vbi dixere interpretatur designauerunt, vt hic dicit designabit quanquā videtur legisse dicit: quod fortasse rectum & verum est.

NON EGO SANIVS BACCH.] id est, liber mihi Edonos illos Thraciae populos bibacissimos intemperanter bibendo imitari. *In sanire iuuat,* vt Od. 19. lib. 3. de Thracibus autem diximus sup. ad Od. 27. lib. 1. Edonos commemorat Theocritus eid. ζ. *Εἰς δ' Ἠδωνῶν μὲν ἐν ὄρει χίματι μέσσω.* id est, sis bruma media Edonorum in montibus altis.

RECEPTO] recuperato. Od. 2. lib. 4. *ὁ σὸν Pulcher, ὁ λαύδανδον κανάμω ρεπτο Κασάρη Φελίξ.*

FVRERE] insanire, bacchari, furenter potare.

IN BARINEN.

Ode 8.

Non esse, cur ei iuranti credatur: Formosarum enim periuria à diis non vindicari.

VLLA si iuris tibi peierati
Pæna, Barine, nocuisset vnquam;

Dente si nigro fieres, vel vno

Turpior ungui.

Crederem, sed tu, simul obligasti

Perfidum votis caput, enitefcis

Pulchrior multo, iuuenumque prodis

Publica cura.

Expedit matris cineres opertos

Fallere, & toto taciturna noctis

Signa cum caelo, gelidæque diuos

Morte carenteis.

Ridet hoc, inquam, Venus ipsa: vident

Simplices nymphae, ferus & Cupido,

Semper ardenteis acuens sagittas

Côte cruenta.

Adde, quod pubes tibi crescit omnis

Seruitus crescit noua: nec priores